CURTEA DE APEL CENTRU

D E C I Z I E

cu privire la respingerea apelului

declarat de ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe

în cauza civilă *”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe către Ministerul Justiției al Republicii Moldova* cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 30 iunie 2025

Dosarul nr. 2a-3568/25

(Număr PIGD: 2-25042567-02-2a-13102025*)*

Apelul declarat a fost respins, întrucât nu s-a constatat încălcarea dreptului la examinarea cauzei într-un termen rezonabil, durata procedurii fiind determinată de circumstanțe obiective și de conduita participanților la proces, iar în lipsa constatării încălcării nu există temei pentru repararea prejudiciului moral.

28 aprilie 2026

Examinând în ședință publică apelul declarat de ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 30 iunie 2025, adoptate în cauza civilă *”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe către Ministerul Justiției al Republicii Moldova* cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral,

Curtea de Apel Centru, în completul compus din:

Diana Corlăteanu, *Președinte*

Eleonora Badan-Melnic, *judecător*

Roman Pascari, *judecător*

Antoci Ana-Maria, *grefier*

a c o n s t a t a t:

1. În data de 25 martie 2025 ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe au depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției.
2. Prin cererea de chemare în judecată s-a solicitat:
   - constatarea faptului încălcării dreptului ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe, parte civilă, la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale nr.1-21042354-12-1-23032021 din 28 august 2019, perioada 28 august 2019 – 23 iulie 2025, 6 ani;
   - încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe, suma în mărime de 25000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea gravă a dreptului la examinarea și finisarea în termen rezonabil a cauzei penale nr.1-21042354-12-1-23032021 din 28 august 2019.

3. Ulterior reclamanții ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe au depus cerere de concretizare a pretențiilor din acțiune (f.d. 48 - 49 din vol. I) prin care au solicitat:
   - constatarea faptului încălcării dreptului ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe la examinarea în termen rezonabil, parte civilă, la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale nr.1-21042354-12-1-23032021 din 28 august 2019, perioada 28 august 2019 – 23 iulie 2025, 6 ani;
   - încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe, suma în mărime de 25000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea gravă a dreptului la examinarea și finisarea în termen rezonabil a cauzei penale nr.1-21042354-12-1-23032021 din 28 august 2019.
   - Încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată, suma în mărime de 25000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea gravă a dreptului la examinarea și finisarea în termen rezonabil a cauzei penale nr.1-21042354-12-1-23032021 din 28 august 2019.
4. În susținerea cererii de chemare în judecată, reclamanții au indicat că în data de 28 august 2019 Străisteanu Gheorghe, în calitate de administrator al „Inima Codrului” societate cu răspundere limitată, a depus la Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Buiucani, o plângere penală privind pretinsa comitere a unei infracțiuni de către Oanța Vladimir pe teritoriul *****. În temeiul faptelor sesizate, a fost pornită cauza penală nr. 2009031556.
5. Reclamanții au susținut că pe 21 noiembrie 2019, în cadrul urmăririi penale, au depus o acțiune civilă, care nu a fost soluționată până la momentul adresării în instanța de judecată. Totodată, prin ordonanța din 27 noiembrie 2019, „Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și administratorul acesteia au fost recunoscuți în calitate de părți vătămate, iar prin ordonanța din 15 ianuarie 2020 au fost recunoscuți în calitate de părți civile. În aceeași zi Străisteanu Gheorghe a fost recunoscut în calitate de reprezentant legal al societății.
6. Potrivit reclamanților, cauza penală nr. 1-21042354-12-1-23032021 se află în procedura Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, iar următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru 23 iulie 2025. Aceștia au afirmat că examinarea cauzei a durat aproximativ 6 ani

numai în instanța de fond, fără adoptarea unei soluții definitive, fapt care a determinat imposibilitatea examinării și soluționării acțiunii civile formulate în cadrul procesului penal.

7. În continuare, reclamanții au invocat că durata procedurilor a depășit termenul rezonabil, raportat la complexitatea cauzei, comportamentul participanților la proces, conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată, precum și importanța procesului pentru persoanele interesate. În opinia lor, tergiversarea examinării cauzei penale și, implicit, a acțiunii civile constituie o încălcare a dreptului garantat de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.
8. De asemenea, reclamanții au făcut referire la practica Curții Supreme de Justiție și a Curții Europene a Drepturilor Omului, susținând că partea vătămată și partea civilă pot invoca durata excesivă a procedurilor penale atunci când această durată împiedică soluționarea aspectului civil al cauzei.
9. În privința prejudiciului moral, reclamanții au susținut că durata procedurilor le-a provocat sentimente de frustrare, incertitudine, anxietate, stres, suferințe psihice și dificultăți în apărarea drepturilor lor. Străisteanu Gheorghe a invocat și faptul că într-o cauză anterioară instanțele naționale i-au acordat suma de 500 de lei, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin decizia din 17 octombrie 2024, publicată în ziua de 14 noiembrie 2024, i-a acordat suma de 1100 de euro. Pornind de la aceste împrejurări, reclamanții au apreciat că există o legătură cauzală directă între durata pretins excesivă a procedurilor și prejudiciul moral solicitat.
10. În drept, acțiunea înaintată a fost întemeiată pe prevederile art. 1, 20 și 259 din Codul de procedură penală, art. 2, 4 și 5 din Codul de procedură civilă, art. 9, 15, 16, 19, 21, 1998, 2036 și 2037 din Codul civil, precum și pe dispozițiile articolelor 2 și 4 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Reclamanții au invocat, de asemenea, articolul 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 6 din 1 noiembrie 2012 privind satisfacția echitabilă, precum și practica judiciară națională

referitoare la durata procedurilor penale în cadrul cărora partea vătămată a înaintat o acțiune civilă.

11. Prin referința depusă, Ministerul Justiției a solicitat respingerea integrală a acțiunii, ca fiind neîntemeiată și lipsită de suport probant. În susținerea poziției sale, pârâtul a invocat că, potrivit art. 2 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, repararea prejudiciului este posibilă numai în măsura în care încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a avut loc din cauze care nu pot fi imputate exclusiv persoanei care solicită repararea prejudiciului.
12. Ministerul Justiției a menționat că, potrivit raportului motivat prezentat de Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, cauza penală a fost înregistrată în instanța de judecată în ziua de 23 martie 2021 și se afla în curs de examinare. Pârâtul a susținut că respectarea procedurii judiciare și asigurarea drepturilor tuturor participanților la proces nu pot fi calificate drept încălcare a dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil.
13. În continuare, pârâtul a afirmat că judecătorul care examinează cauza penală a manifestat un comportament corect, echidistant și diligent, fără a admite acțiuni sau omisiuni care să determine tergiversarea procedurilor. Potrivit referinței, în desfășurarea procesului nu au fost constatate întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, perioade de inactivitate intenționată ori alte omisiuni procedurale imputabile instanței de judecată.
14. Referitor la comportamentul reclamanților, Ministerul Justiției a invocat neprezentarea lui Străisteanu Gheorghe la unele ședințe de judecată, deși acesta ar fi fost citat legal, precum și depunerea unor cereri de amânare. În opinia pârâtului, asemenea împrejurări, alături de alte circumstanțe obiectiv motivate, au contribuit la prelungirea duratei procedurilor și nu pot fi puse în sarcina autorității judecătorești sau imputate patrimonial statului.
15. Totodată, Ministerul Justiției a susținut că durata procedurilor trebuie apreciată prin raportare la complexitatea cauzei, comportamentul participanților, conduita instanței de judecată și importanța procesului pentru reclamanți. Din perspectiva pârâtului, perioada de examinare a cauzei penale nu a depășit limita rezonabilității, iar instanța de judecată a întreprins măsurile necesare pentru examinarea obiectivă a cauzei, ținând cont de volumul de activitate, disponibilitatea agendei și necesitatea respectării drepturilor procesuale ale tuturor participanților.

16. Cu privire la prejudiciul moral solicitat, pârâtul a arătat că această pretenție are un caracter accesoriu și urmează a fi respinsă în lipsa constatării încălcării dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil. Ministerul Justiției a considerat că reclamanții nu au prezentat probe care să demonstreze existența și întinderea prejudiciului moral pretins, iar afirmațiile privind suferințele suportate ar avea un caracter declarativ și subiectiv. În consecință, pârâtul a concluzionat că nu sunt întrunite condițiile angajării răspunderii patrimoniale a statului.

Poziția instanței de fond

17. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 30 iunie 2025, a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe.
18. În motivarea soluției de respingere, instanța de fond a reținut faptul potrivit căruia caracterul rezonabil al duratei procedurilor urma să fie apreciat în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei, de complexitatea acesteia, de comportamentul participanților la proces, de conduita instanței de judecată și de importanța litigiului pentru persoanele interesate. Durata examinării cauzei nu putea fi imputată exclusiv instanței de judecată, fiind necesară evaluarea tuturor factorilor care au influențat desfășurarea procesului.
19. Analizând raportul motivat prezentat de Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, prima instanță a constatat că dosarul penal a fost înregistrat pe 23 martie 2021, fiind stabilite 15 ședințe de judecată. Mai multe ședințe au fost amânate din cauza regimului special de activitate instituit în perioada pandemiei, a concediilor medicale ale judecătorului și inculpatului, a neprezentării martorilor, precum și a absenței repetate a lui Străisteanu Gheorghe, în calitate de reprezentant legal al părții vătămate.
20. Potrivit instanței de fond, neprezentarea repetată a lui Străisteanu Gheorghe la ședințele de judecată a constituit una dintre cauzele principale ale prelungirii procedurilor. Totodată, societatea cu răspundere limitată „Inima Codrului”, reprezentată de Străisteanu Gheorghe, nu a depus cereri privind accelerarea examinării cauzei și nu a formulat obiecții împotriva amânării ședințelor, deși dispunea de mijloacele procesuale necesare în acest sens. Această conduită a fost apreciată drept o acceptare tacită a măsurilor procesuale întreprinse.

21. Referitor la conduita autorității judecătorești, instanța a considerat că nu au existat perioade de inactivitate nejustificată sau amânări neîntemeiate imputabile acesteia. Ședințele de judecată ar fi fost stabilite la intervale rezonabile, ținându-se cont de agenda judecătorului, de complexitatea cauzei și de necesitatea respectării drepturilor procesuale ale tuturor participanților. În consecință, instanța de fond a concluzionat că nu a fost demonstrată tergiversarea examinării cauzei penale de către autoritatea judecătorească.
22. Cu privire la pretențiile formulate de Străisteanu Gheorghe în nume propriu, prima instanță a reținut că, prin ordonanța din 27 noiembrie 2019, calitatea de parte vătămată a fost recunoscută societății cu răspundere limitată „Inima Codrului”, iar Străisteanu Gheorghe a figurat în calitate de reprezentant legal al persoanei juridice și a fost audiat în calitate de martor. Din acest considerent, instanța a apreciat că acesta nu putea pretinde în nume propriu constatarea încălcării dreptului la examinarea cauzei într-un termen rezonabil.
23. În lipsa constatării încălcării dreptului la examinarea cauzei într-un termen rezonabil, instanța de fond a respins și pretențiile privind repararea prejudiciului moral, apreciindu-le drept pretenții accesorii celei principale. Drept urmare, s-a concluzionat că cererea de chemare în judecată nu era susținută de probe și de temeiuri juridice suficiente pentru a fi admisă.

Poziția apelantului

24. ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe, nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, pe 3 iulie 2025 au depus cerere de apel, solicitând casarea hotărârii judecătorești și emiterea unei noi hotărâre de admitere integrală a acțiunii. Ulterior, pe 21 aprilie 2026, partea apelantă a fost depus și un supliment la cerere de apel.
25. În susținerea cererii de apel și a suplimentului depus ulterior, apelanții au invocat că hotărârea primei instanțe este neîntemeiată, contradictorie și adoptată cu aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural. Aceștia au susținut că instanța de fond a preluat, fără o analiză critică, poziția Ministerului Justiției și concluziile raportului prezentat de instanța care examina cauza penală, fără să efectueze o apreciere proprie, completă și nepărtinitoare a probelor administrate. Totodată, au afirmat că prima instanță a inversat sarcina probațiunii, deși, potrivit Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, obligația de a demonstra lipsa încălcării și lipsa prejudiciului moral revenea Ministerului Justiției.

26. Apelanții au indicat că prima instanță a apreciat eronat calitatea procesuală a reclamanților și aplicabilitatea art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În opinia acestora, pretențiile formulate nu vizau garanțiile procesuale recunoscute persoanei acuzate, ci imposibilitatea soluționării acțiunii civile înaintate în cadrul procesului penal. Întrucât „Inima Codrului" societatea cu răspundere limitată a fost recunoscută în calitate de parte vătămată și parte civilă, apelanții au considerat că durata procedurii penale trebuia examinată sub aspectul civil al dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil.
27. Referitor la durata procedurii, apelanții au susținut că aceasta era excesivă în mod obiectiv. Procesul penal a fost inițiat în anul 2019, reclamanții fiind recunoscuți în calitate de parte civilă pe 15 ianuarie 2020, iar cauza a fost înregistrată în instanța de judecată pe 23 martie 2021. Până pe 19 martie 2025 ai fost stabilite 15 ședințe, fără soluționarea cauzei în fond, iar următoarea ședință a fost fixată pentru 23 iulie 2025. Potrivit apelanților, complexitatea cauzei, agenda încărcată a judecătorului și dificultățile organizatorice ale instanței nu justificau durata procedurilor și intervalele îndelungate dintre ședințele de judecată.
28. Cu privire la comportamentul procesual al reclamanților, apelanții au afirmat că absențele lui Străisteanu Gheorghe nu puteau fi considerate cauza exclusivă a întârzierii. Raportul motivat indica și alte motive ale amânărilor, inclusiv regimul special de activitate instituit în perioada pandemiei, concediile medicale ale judecătorului, starea de sănătate a inculpatului și neprezentarea martorilor. În aceste condiții, apelanții au susținut că nu erau întrunite condițiile pentru exonerarea statului de răspundere, deoarece întârzierea nu le putea fi imputată în exclusivitate. De asemenea, nedepunerea unor cereri de accelerare și necontestarea fiecărei amânări nu puteau fi calificate drept acceptare tacită a duratei procedurilor sau renunțare la dreptul garantat de lege.
29. În privința prejudiciului moral, apelanții au invocat că instanța de fond le-a impus în mod nejustificat obligația de a prezenta probe directe ale suferințelor suportate. Aceștia au arătat că, potrivit reglementării speciale, sarcina demonstrării lipsei prejudiciului moral revenea Ministerului Justiției, iar starea îndelungată de incertitudine, imposibilitatea soluționării acțiunii civile și frustrarea generată de durata procedurilor erau suficiente pentru a constata existența unui asemenea prejudiciu. În opinia părții apelante, suma de 25000 de lei solicitată

de fiecare reclamant era moderată și proporțională cu durata procedurii, cu importanța cauzei și cu imposibilitatea valorificării interesului civil.

30. În final, apelanții au mai indicat că prima instanță nu a răspuns argumentelor esențiale referitoare la aplicabilitatea aspectului civil al art. 6 din Convenție, la caracterul exclusiv al conduitei reclamantului drept condiție pentru exonerarea statului, la distribuirea sarcinii probațiunii și la lipsa efectelor juridice ale pretinsului acord tacit față de amânări. Prin urmare, aceștia au considerat că hotărârea atacată era afectată de o motivare insuficientă, de aprecierea selectivă a probelor și de interpretarea greșită a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, motive pentru care au solicitat casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Poziția intimatului

31. Intimatul nu a depus referință. Însă în cadrul ședinței de judecată petrecute pe 28 aprilie 2026 de către reprezentantul Ministerului Justiției s-a solicitat respingerea apelului declarat ca neîntemeiat.

Legislația relevantă

32. Art. 357 din Codul de procedură civilă

    Hotărîrile susceptibile de apel pot fi atacate, pînă a rămîne definitive, în instanţă de apel care, în baza materialelor din dosar şi a celor prezentate suplimentar, verifică corectitudinea constatării circumstanţelor de fapt ale cauzei, a aplicării şi interpretării normelor de drept material, precum şi respectarea normelor de drept procedural, la judecarea cauzei în primă instanţă.

33. Art. 373 din Codul de procedură civilă

    (1) Instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.

    (2) În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

    (3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă.

(5) Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

(6) Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor când consimte şi când hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces.

34. Art. 385 din Codul de procedură civilă

Instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept:

a) să respingă apelul şi să menţină hotărîrea primei instanţe;

b) să admită apelul şi să modifice hotărîrea primei instanţe;

c) să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţând o nouă hotărîre;

d) să admită apelul, să caseze integral hotărîrea primei instanţe şi să trimită cauza spre rejudecare în primă instanţă doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art. 388 alin.(1) lit. d) şi i). La solicitarea participanţilor la proces, instanţa de apel poate trimite cauza spre rejudecare în prima instanță doar o singură dată, în cazul prevăzut la art. 388 alin. (1) lit. b);

e) să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, dispunând încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art. 265 şi 267.

35. Art. 386 din Codul de procedură civilă

(1) Hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă:

a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin;

b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente;

c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei;

d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

(2) O hotărîre legală în fond nu poate fi casată numai din motive formale.

36. Art. 387 din Codul de procedură civilă

Se consideră că normele de drept material sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanţa judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b^1) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat eronat legea;

d) a aplicat eronat analogia legii sau analogia dreptului.

37. Art. 388 din Codul de procedură civilă

(1) Hotărîrea primei instanţe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă:

a) cauza a fost judecată de un complet de judecată compus ilegal;

b) cauza a fost judecată de instanţă în absenţa unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data şi ora şedinţei de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile cu privire la limba procesului;

d) instanţa a soluţionat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces;

f) hotărîrea nu este semnată de judecător sau de cineva din judecători ori hotărîrea este semnată nu de acel judecător sau de acei judecători care sînt menţionaţi în hotărîre;

g) în dosar lipseşte procesul-verbal al şedinţei de judecată;

h) în dosar lipseşte procesul-verbal privind efectuarea unui act procedural;

i) cauza a fost examinată cu încălcarea competenţei jurisdicţionale.

(2) Săvîrşirea altor încălcări decît cele consemnate la alin.(1) constituie temeiul casării hotărîrii numai dacă ele au dus sau au putut duce la soluţionarea eronată a cauzei.

38. Art. 1 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești (în continuare Legea 87/2011)

(1) Scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei şi a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti.

(2) Aplicarea şi interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislaţiei naţionale, a prevederilor Convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului.

39. Art. 2 alin. (1) – (3), (6) și (7) din Legea nr. 87/2011

(1) Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti poate adresa în instanţă de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă.

(2) Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

(3) Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti se repară indiferent de vinovăţia

instanţei de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărîrilor judecătoreşti sau a instituţiei de stat debitoare.

(6) Mărimea reparaţiei prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti se stabileşte de instanţa de judecată în fiecare caz în parte, în funcţie de circumstanţele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de pretenţiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanţei de judecată şi a autorităţilor relevante, de durata încălcării şi de importanţa procesului pentru reclamant.

(7) Organul care reprezintă statul în instanţă de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiţiei.

40. Art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 87/2011

(1) Sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiţiei, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

(2) Instanţa de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărîrii judecătoreşti prezintă Ministerului Justiţiei un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil şi, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

41. Articolul 2036 Cod civil

(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial.

(3) Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului , muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege.

(4) Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacţie echitabilă persoanei vătămate doar cînd aceasta

corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat şi persoana vătămată astfel va putea obţine o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit.

(5) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacţie sau printr-o hotărîre judecătorească definitivă.

42. Art. 20 alin. (1) (4) din Codul de procedură penală

(1) Urmărirea penală şi judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile.

(2) Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluţionare a cauzei penale sînt:

1) complexitatea cazului;

2) comportamentul participanţilor la proces;

3) conduita organului de urmărire penală şi a instanţei de judecată;

3^1) importanţa procesului pentru cel interesat;

4) vîrsta de pînă la 18 ani a victimei.

(3) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale privind infracțiunile de corupție și cele conexe actelor de corupție, în special privind infracțiunile prevăzute la art. 181–182 din Codul penal nr. 985/2002, a cauzelor penale în care sunt persoane aflate în arest, precum și minori se fac de urgență și în mod prioritar.

(4) Respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanţa respectivă.

Motivarea instanței de apel

43. Examinând cererea de apel înaintată de apelanții ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe, precum și materialele dosarului, prin prisma celor constatate de instanța de fond, Colegiul judiciar stabilește că urmează să respingă cererea de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.
44. Colegiul notează că, în temeiul art. 357 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, instanța de apel verifică, în baza materialelor dosarului și, după caz, a celor prezentate suplimentar, corectitudinea constatării circumstanțelor de fapt, precum și aplicarea și interpretarea normelor de drept material și respectarea normelor de drept procedural de către instanța de fond, ceea ce presupune reexaminarea cauzei în fapt și în drept, în limitele controlului judiciar prevăzut de lege.
45. Prin prisma art. 373 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, Colegiul judiciar subliniază că verificarea se efectuează în limitele apelului, ale referințelor și obiecțiilor, iar

potrivit art. 385 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, în funcție de rezultatul examinării, instanța de apel poate menține hotărârea, o poate modifica ori o poate casa integral sau parțial, inclusiv cu încetarea procesului, dacă sunt întrunite condițiile legii.

46. Raportând aceste criterii la circumstanțele cauzei, Colegiul judiciar reține că plângerea penală a fost depusă de Străisteanu Gheorghe, în calitate de administrator al ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată, în ziua de 28 august 2019, iar acțiunea civilă în cadrul procesului penal a fost înaintată în ziua de 21 noiembrie 2019. Cauza penală a fost înregistrată la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani pe 23 martie 2021. Prin urmare, Colegiul atestă că afirmația potrivit căreia cauza s-ar fi aflat timp de 6 ani numai în procedura primei instanțe nu corespunde cronologiei stabilite prin actele dosarului, deoarece, până la pronunțarea hotărârii din 30 iunie 2025, etapa judecării în fond a durat aproximativ 4 ani și 3 luni. Totodată, data de 23 iulie 2025 reprezenta data unei ședințe stabilite ulterior pronunțării hotărârii atacate și nu putea fundamenta constatarea anticipată a unei încălcări pentru o perioadă care încă nu se consumase.
47. Din raportul motivat privind respectarea termenului rezonabil rezultă că, în intervalul cuprins între 15 aprilie 2021 și 19 martie 2025, au fost stabilite 15 ședințe de judecată. Prima ședință nu a avut loc din cauza regimului special de activitate instituit în legătură cu pandemia. Alte ședințe au fost amânate din cauza concediului medical al judecătorului, a stării de sănătate a inculpatului, a neprezentării martorilor, precum și a neprezentării reprezentantului legal al părții vătămate. În ședința din 19 martie 2025 Străisteanu Gheorghe a fost audiat. Astfel, succesiunea actelor procesuale nu relevă existența unei perioade îndelungate de inactivitate neexplicată și imputabilă exclusiv instanței de judecată.
48. O importanță distinctă care urmează a fi scoasă în evidență prezintă comportamentul procesual al reprezentantului părții vătămate. Potrivit raportului motivat, Străisteanu Gheorghe nu s-a prezentat la mai multe ședințe de judecată, iar absența sa a fost indicată în mod repetat printre motivele amânării examinării cauzei. Chiar dacă neprezentarea acestuia nu a constituit unicul motiv al tuturor amânărilor, conduita respectivă a contribuit în mod efectiv la prelungirea procedurii și trebuie luată în considerare la aprecierea caracterului rezonabil al duratei procesului, dar și la determinarea mizei apelanților î cadrul procedurii penale respective.

49. Colegiul judiciar precizează că nedepunerea unei cereri de accelerare și necontestarea amânărilor nu reprezintă un argument determinant pentru soluția pronunțată. Totuși, chiar și înlăturând această apreciere, ansamblul circumstanțelor cauzei, în special neprezentările repetate ale reprezentantului părții vătămate, absența altor participanți și împrejurările obiective constatate, nu permite concluzia că durata procedurii a fost determinată de lipsa de diligență a instanței.
50. Referitor la susținerea apelanților privind inversarea sarcinii probațiunii, Colegiul judiciar constată că Ministerul Justiției a prezentat raportul motivat al instanței care examinează cauza penală, în care au fost indicate datele ședințelor, acțiunile procesuale întreprinse și motivele amânărilor. Acest înscris a permis verificarea concretă a conduitei instanței și a participanților la proces. Faptul că sarcina demonstrării lipsei încălcării și a lipsei prejudiciului moral revine Ministerului Justiției nu instituie o prezumție absolută a încălcării. Prin raportul prezentat și actele procedurale anexate, intimatul a oferit elemente suficiente pentru evaluarea caracterului rezonabil al procedurii.
51. Nici argumentul referitor la aplicabilitatea aspectului civil al art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu conduce la o altă soluție în speță. Colegiul judiciar nu contestă că durata procesului penal poate fi examinată sub aspect civil atunci când soluționarea acestuia condiționează examinarea unei acțiuni civile formulate de partea vătămată. Aplicabilitatea garanției respective nu determină însă, în mod automat, existența unei încălcări, aceasta urmând să fie stabilită prin analiza criteriilor termenului rezonabil. În prezenta cauză, evaluarea duratei, a motivelor amânărilor și a conduitei participanților nu confirmă depășirea nejustificată a termenului rezonabil.
52. În privința pretenției formulate personal de Străisteanu Gheorghe, materialele examinate de prima instanță indică participarea acestuia în procesul penal în calitate de *administrator și reprezentant legal al societății* ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată, fiind audiat și în calitate de martor. Apelanții nu au identificat și demonstrat existența unui drept civil propriu al lui Străisteanu Gheorghe, distinct de dreptul invocat de persoana juridică, care urma să fie soluționat în cadrul acțiunii civile din procesul penal. Calitatea de administrator și reprezentant legal nu transferă asupra acestuia, în patrimoniul propriu, dreptul persoanei juridice și nu justifică eventual acordarea separată a unei despăgubiri pentru durata examinării acțiunii civile al cărei titular este societatea.

53. De către Colegiul se apreciază ca fiind corectă și concluzia instanței de fond potrivit căreia, întrucât nu a fost constatată încălcarea dreptului reclamanților la examinarea cauzei într-un termen rezonabil, nu există temei juridic pentru repararea prejudiciului moral solicitat. În această situație, argumentele referitoare la cuantumul prejudiciului și la sarcina demonstrării lipsei suferințelor morale nu pot influența soluția, deoarece obligația de reparare intervine numai după constatarea încălcării dreptului protejat.
54. Sintetizând cele expuse, Colegiul judiciar constată că prima instanță a elucidat circumstanțele esențiale ale cauzei, a apreciat probele în ansamblul lor și a aplicat corect criteriile prevăzute de Legea nr. 87/2011. Motivele invocate în apel exprimă, în principal, dezacordul apelanților cu aprecierea probelor și cu concluziile instanței de fond, fără a demonstra existența vreunuia dintre temeiurile de casare prevăzute de articolul 386 din Codul de procedură civilă.
55. Pentru toate aceste motive, apelul urmează a fi respins, iar hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 30 iunie 2025 urmează a fi menținută.
56. În conformitate cu prevederile art. 385 lit. a), art. 389-390 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 30 iunie 2025, pronunțată în cauza civilă intentată în baza cererii de chemare în judecată depuse de ”Inima Codrului” societate cu răspundere limitată și Străisteanu Gheorghe către Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral.

Decizia este definitivă din momentul emiterii, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele de complet, judecătorul Diana Corlăteanu

Judecătorii Eleonora Badan-Melnic

Roman Pascari